

– динамічність технологічних процесів може вимагати оперативного втручання і деяких змін. Тому більш виправдало забезпечити гнучкість зміни структури і змістового характеру БД, що і припускає СУБД.

Цілісність, захист і відновлення БД потребує особливої уваги. У зв'язку з постійною актуалізацією БД, може виникати, так зване, порушення її цілісності, тобто поява помилок, що приводить до невідповідності структури і змісту БД стану об'єкту у конкретній ситуації. Тобто, під цілісністю будемо розуміти відповідність структури і змісту БД реальним вимогам технології і її взаємовідносинам з зовнішнім середовищем.

Для забезпечення захисту БД від постійного втручання використовуються наступні види контролю: захист від втручання на рівні запису, програм і користувачів, частин БД. При цьому секретність забезпечується: ідентифікацією по імені або коду користувача; авторським правом користувача на створення, включення, перегляд, зміну даних.

В цілому, розглядаючи у функціональному плані БД як підсистему СПТР визначимо переваги такої організації інформації:

1. Скорочення збитковості у збереженні даних, що спрощує процес актуалізації БД.

2. Відхилення несумісності у збереженні даних за допомогою автоматизованого коректування і підтримки всіх дублюючих описувань .

3. Зменшується вартість створення ПП.

4. Організація і актуалізація БД, програмування запитів до БД.

У підсумку визначимо головне, що розглянутої структурі організації інформації повинна відповідати аналогічна по структурі ієрархія вхідної і управляючої інформації функціональних підсистем. Реалізація таких вимог пов'язана з методами і формами представлення різної за характеристиками і формациї.

УДК 330.556.55.8

ВИКОРИСТАННЯ ВОДНИХ РЕСУРСІВ ТА ЇХ БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК НА ПІДПРИЄМСТВАХ АПК

О.Е.КУЩОВА – аспірант

У районах штучного зрошення вода завжди мала високу ціну. В останній час відношення до водних ресурсів суходолу набуває

все більш екологічно обгрунтованого характеру. Це пояснюється тим, що людям, тваринам та рослинам необхідна чиста, найбільш цінна, прісна вода.

Органами державної влади встановлено плату за спеціальне використання прісних водних ресурсів. До цієї категорії належить використання водних ресурсів для задоволення виробничих і сільськогосподарських та побутових потреб за допомогою спеціальних пристроїв і установок, або без їх застосування. Але останнє може істотно вплинути на якісні і кількісні показники стану водних ресурсів (Інструкція про порядок обчислення і сплати платежів за спеціальне використання прісних водних ресурсів №26/50/52/46/48 від 14.04.94р.)

До прісних водних ресурсів загальнодержавного значення належать: поверхневі води, що розташовані на території кількох областей та підземні прісні води. Всі останні належать до ресурсів місцевого значення, перелік яких визначається Державним комітетом по водному господарству за участю Міністерства охорони навколишнього природного середовища. Кожному водокористувачу видається дозвіл за встановленим порядком, де зазначено ліміт використання. Він обчислюється за допомогою норм водоспоживання. Так, наприклад, добова норма на одну людину становить 60-80 літрів, на молочну корову – 100 літрів, м'ясну – 70 літрів, на одну голову птиці 1 літр, на трактор – 250 л, комбайн – 500 л. В умовах півдня України такі норми, щодо забезпечення населення, є замалими, тому що потреби значно перевищують встановлені нормативи. Особливо гостро ця проблема постає в літній період. Місто Херсон живиться підземними водами, запаси яких дуже обмежені. Тому водопостачання є глобальною проблемою сьогодення для нашого міста. Ліміт використання води затверджується на рік до 10 січня – на виробничі потреби, та до 10 березня для зрошуваного землеробства. Для водокористувачів, які обслуговуються водогосподарськими системами плата встановлюється за 1 куб. м. вода. Об'єктом обчислення плати за спеціальне використання прісних водних ресурсів є обсяг води, яку водоспоживачі використовують для власних потреб, незалежно від того, надходить ця вода з водогосподарських систем, чи від інших водокористувачів, або від підприємств комунального господарства. Облік витрат по водокористуванню здійснюється у складі рахунку 23 – "Допоміжні виробництва" на субрахунку "Водозабезпечення". Вартість відпущеної води списують з кредиту цього рахунку на дебет рахунків користувачів кожного місяця по плановій собівартості куб. води. Наприкінці року обчислюють фактичну собівартість.

Плата за спеціальне використання прісних водних ресурсів не стягується: за використання підземних вод, забір яких допомагає усунути небезпечну дію вод у господарській діяльності забруднення, засолення, заболочення, підтоплення. Сума платежу обчислюється з урахуванням пільгових коефіцієнтів щоквартально, виходячи з фактичного обсягу використаної води. За понадлімітне споживання водних ресурсів плата стягується у п'ятикратному розмірі. Кількість води визначається підприємством-водокористувачем на підставі даних первинного обліку за показниками вимірювальних приладів. Якщо вони відсутні, витрати води можуть визначатись за обсягом виробленої продукції чи наданих послуг, норми витрат на одиницю продукції, технічних характеристик насосів, витрат електроенергії або іншими можливими методами. У зрошуваному землеробстві на державних системах обсяг фактично використаної води обов'язково підтверджується управліннями зрошувальних систем. Всі водокористувачі складають статистичний звіт про використання води за формою № 2-ТП (водогосп), або за формою №7-гр (підземні води).

Наказом Госкомстата України від 30.09.97 р. №230 "Про затвердження форми державної статистичної звітності № 2-ТП (водгосп)" утверджені та введені у дію форма державної статистичної звітності № 2-ТП "Звіт про використання води" (квартальна) та Інструкція по її заповненню. Вони зареєстровані у Мінюсті України 16.10.97 р. під №-480/2284. Введення цієї звітності передбачено починаючи зі звіту за 1 квартал 1998 р. У інструкції по заповненню форми № 2-ТП чітко вказано, що враховуючі статтю 186 Кодексу України "Про адміністративні правопорушення" за ненадання статистичних даних або їх недостовірність на посадових осіб та осіб, здійснюючих підприємницьку діяльність, накладаються штрафи у розмірі від 3 до 5 не оподатковуваних мінімумів доходів громадян, а за такі ж дії, скоєні вдруге за протягом року – у розмірі від 5 до 10 не оподатковуваних мінімумів. У інструкції передбачено, що усі користувачі, включені до списків звітних підприємств, повинні у вказаний відділеннями Держводгоспу України час, але не пізніше 5 числа, слідуєчого за звітним кварталом, надати звіти у формі 2-ТП регіональним відділенням Держводгоспу України. Водночас копії звітів надаються вищестоячій організації, місцевим органам охорони природного середовища і місцевим податковим службам. Мінфін України наказом від 03.12.97 р. № 265 з 1 січня 1998 р. ввів нову бюджетну класифікацію України, у згідності з якою визначені коди платні за спеціальне водокористування.

За воду місцевого значення платня повинна надходити у бюджети місцевого самоврядування. Щоквартально, не пізніше 15 числа місяця, слідує за звітним кварталом. У порядок втискання платні за спеціальне користування водою внесені зміни. Платню за спеціальне користування водою вносять усі суб'єкти підприємницької діяльності, за виключенням населення та тих, які користуються водою тільки для питних та санітарно-гігієнічних потреб. Треба також знати, що у державний бюджет зараховується 80 % платні за воду загальнодержавного значення, а у місцеві бюджети 20%. Такі відсоткові нарахування затверджено нещодавно. Основна мета нововведення – покриття дефіциту бюджету за рахунок внутрішніх резервів. Зараз в нашому місті такі відрахування до місцевого бюджету не дають змоги фінансувати навіть поточні ремонтні роботи на водозабезпечуючій мережі. Тому треба переглянути співвідношення відрахувань до бюджетів, особливо в умовах півдня України.

У 1997 році податковими органами України було перевірено 51,1 тисяч платників, з яких у 5,8 тисяч знайдено порушення платні за воду. Проведені нарахування, застосовані фінансові санкції, накладені адміністративні стягнення. Після аналізу таких порушень постають дві проблеми: 1) для підприємств у фінансовій скруті - проблема неплатоспроможності, 2) недостатня суворість фінансових та адміністративних стягнень.

У межах встановленого ліміту платню відносять на витрати виробництва: на рослинництво – Д 20/1, тваринництво – Д 20/2, допоміжні виробництва – Д 23, загальновиробничі та загальногосподарські витрати – Д-25,26, обслуговуючі виробництва та господарства Д-29, капітальні вкладення Д-33, а кредит 68.

За понадлімітне використання води платню стягується з прибутків, що залишаються у розпорядженні суб'єкта підприємницької діяльності. Кореспонденція – Д-81 К-68. Суми вказаних платежів вносяться до відповідних бюджетів з розрахункових рахунків платників. Кореспонденція – Д-68 "Розрахунки з бюджетом", та К-51 – "Розрахунковий рахунок". У межах встановленого ліміту платню відносять на витрати виробництва: на тваринництво Д-20/2, рослинництво Д-20/1, допоміжні виробництва Д-23, обслуговуючі виробництва Д-29, загальногосподарські Д-26 та загальновиробничі витрати Д-25, та К-68. А за понадлімітне їх використання – стягуються з прибутку, що залишається у розпорядженні суб'єкта підприємницької діяльності Д-81/1 К-68. Водокористувачі, які не подали податковим органам у встановлений термін квартальні розрахунки встановленої форми, сплачують 110 % суми платежу за спеціальне використання прісних водних ресурсів, обчисленої за попередній звітний період. Суми вказаних платежів вносяться до відповідних бю-
68

джетів з розрахункових рахунків платників. Водокористування відображається на Дебіті рахунка 68-Розрахунки з бюджетом, та Кредиті 51-Розрахунковий рахунок.

За неподання або несвоєчасне подання державним податковим інспекціям розрахунків та інших документів, необхідних для обчислення платежів, а також за неподання, або несвоєчасне подання установам банків платіжних доручень на сплату платежів до бюджетів до платника застосовується фінансова санкція у вигляді стягнення 10 % сум, належних сплаті до бюджетів. Суми плати за спеціальне використання прісних водних ресурсів, що не були внесені у встановлений термін, сплачуються з нарахуванням пені у розмірі 0,3 % від суми недоїмки за кожен день прострочки платежу, починаючи з наступного дня після настання строку платежу, включаючи день сплати. Суми плати за спеціальне використання прісних водних ресурсів, не внесені у встановлений термін до бюджетів та фінансових санкцій стягуються за весь час ухилення від сплати платежу з підприємств, установ і організацій у безспірному порядку незалежно від їх, форм власності та наслідків фінансово-господарської діяльності. Плата за спеціальне використання прісних водних ресурсів обов'язкова і не звільняє суб'єктів підприємницької діяльності від сплати платежів за скид у водні об'єкти забруднюючих речовин (Наказ № 156 від 26.12.96 р. від 26.12.96р. Про затвердження базових нормативів сплати за забруднення навколишнього середовища). При встановленому факту забруднення річок, морів, підземних вод, збитки визначаються за спеціальними формулами у національній валюті.

Збитки за аварійні скиди комунальними каналізаціями відшкодовуються у розмірі, що не повинен перевищувати 50% річного прибутку за послуги каналізації. В місті Херсоні каналізаційна мережа виходить з ладу кожного року. Найбільш значна аварія зареєстрована вже на початку 1996 року, були такі аварії і в 1997 році. Всього за рік було скинуто 10210,7 тис.м.куб. стічних вод, з них 7580,7 без очистки. Наприклад, у ріку Вирьовчину КСП "Славутич" скинуло 9 тис.м.куб. стоків без очистки, 5,3 не достатньо очищених, а в Кардашинський лиман було скинуто 750 тис.м.куб. неочищених стоків. Комунальна каналізація має невеликі річні прибутки, тому відшкодування за аварійні скиди не покриває витрат на ліквідацію аварії і заходи по поліпшенню довкілля.

У нашій державі платежі за використання прісних водних ресурсів поки що мають символічне значення, вони суттєво не впливають на економічне користування водними ресурсами і запобігання їх забруднення. Необхідне посилення санкцій за забруднення вод-

них ресурсів, а також економічні заохочення за використання ресурсозберігаючих екологічних технологій і охорону навколишнього середовища.

УДК: 334: 477. 7

**РЕФОРМУВАННЯ ФОРМ ВЛАСНОСТІ – ЕКОНОМІЧНА ОСНОВА
СТАНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ МАЛОГО ТА СЕРЕДНЬОГО БІЗ-
НЕСУ**

А.С.МОХНЕНКО – аспірант

Поняття власності діалектично пов'язано з виробничими відношеннями, які є її матеріальною основою. Виробничі відносини поділяються на соціально-економічні та організаційно-економічні. Реформування сучасної економіки України згідно до об'єктивно діючих економічних законів повинно здійснюватися на основі створення законодавчої бази, що гарантує та закріплює процес становлення та розвитку необхідних форм власності. Цьому повинен сприяти, у першу чергу, основний закон – Конституція України. Без законодавчого закріплення форм власності, формування правового поля функціонування малого бізнесу неможливо реформування економіки по перетворенню її у ринкову, неможливо залучення значних закордонних інвестицій. Це має безпосереднє відношення до долі малого та середнього бізнесу. Чисельні урядові спроби врятувати економіку за допомогою локальних чинних актів господарського призначення без правового забезпечення власності лише посилює кризу діючої соціально-економічної системи. Всьому цьому ми є живими свідками. Дослідження вітчизняних та закордонних вчених свідчать про те, що правове закріплення форм власності на засоби виробництва зумовлює реформування не тільки виробничих відношень, а й виробничих сил.

Викладені позиції відносяться до сфери мирової теорії макроекономіки. Це не просто теорія, а перевірені практикою методичні рекомендації на макроекономічному рівні. І якщо наш уряд буде ігнорувати данні вимоги, наша економіка буде приречена на багаторічний, затяжний процес первісного нагромадження капіталу, у стадії якого вона ще знаходиться (1).

У сучасному розвиненому ринковому суспільстві існують різноманітні форми власності. Однак із розвитком цього суспільства змінюються їх зміст та питома вага у економічній структурі. В минулому сторіччі не тільки переважною, але і домінуючою була індивідуальна приватна власність у її капіталістичному і феодалському